

Zitting 1982–1983

17 838

Wijziging van de Wet tarieven in burgerlijke zaken

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld, 9 juni 1983

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit ontwerp van wet, brengt het navolgende verslag uit.

ALGEMEEN

De leden van de fractie van de P.v.d.A. wensten, alvorens op de artikelen in te gaan, enkele algemene kanttekeningen te maken.

Naar de mening van de leden van de P.v.d.A.-fractie is het duidelijk, hetgeen ook bevestigd wordt door de over en weer voorkomende verwijzingen, dat het wetsontwerp moet worden gezien in relatie tot het wetsontwerp Wijziging van de Wet rechtsbijstand aan on- en minvermogenen (17 769) en daarmee tot het al lange tijd aangekondigde, maar nog steeds niet verschenen ontwerp van Wet op de rechtshulp alsmede tot het op korte termijn toegezegde wetsontwerp inzake griffierechten in administratiefrechtelijke zaken. Bovendien dient het geheel gezien te worden in de beleidsvoornemens van het Ministerie van Justitie (zij verwezen daarbij naar de memorie van toelichting bij de begroting 1983 en de voorstellen gedaan in deelrapport 8 van de Heroverweging Collectieve Uitgaven (16 625)).

De leden van de P.v.d.A.-fractie wezen er vervolgens op dat zij in het voorlopig verslag ten aanzien van de Wet WROM (17 769) reeds hadden aangekondigd zich niet met dat wetsvoorstel te kunnen verenigen. De daarbij gegeven overwegingen dat met name het aspect dat de som van de consequenties van alle voorstellen vooral voor de sociaal en economisch zwaksten niet meer te overzien is en dus in ernst niet meer te garanderen valt dat de Minister zijn in de memorie van toelichting terecht vermelde stelling dat het niet zo mag zijn dat «aan bepaalde groepen belanghebbenden in feite de toegang tot de rechter wordt ontnomen», kan waar maken, deed deze leden besluiten ernstig protest aan te tekenen tegen deze gang van zaken die ieder zicht op het totaal van de rechtsverzorging onmogelijk maakt.

De doelstelling van de Minister: het beter beheersbaar maken van de werkdruk van het justitie-apparaat en het beperken van de kosten, werd in zijn algemeenheid door deze leden onderschreven, maar zij wezen erop dat de sterkste overbelasting met name veroorzaakt is door de «op een of

¹ Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), G. C. van Dam (CDA), Kosto (PvdA), voorzitter, Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), K. G. de Vries (PvdA), Evenhuis-van Essen (CDA), Wessel-Tuinstra (D'66), Faber (CDA), Tripels (VVD), ondervoorzitter, Buikema (CDA), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Lankhorst (PPR), Van Es (PSP), Dales (PvdA), Janmaat (Centrumpartij), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), De Grave (VVD), Lucassen-Staattener (VVD).

Plv. leden: Van den Bergh (PvdA), Vacature (PvdA), Hermes (CDA), Stemerdink (PvdA), Van Kemenade (PvdA), Wallage (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Van Agt (CDA), Dees (VVD), Cornelissen (CDA), Van den Toorn (CDA), Leerling (RPF), Dijkman (CDA), Brouwer (CPN), Van Ooijen (PvdA), Van Dis (SGP), Hermans (VVD), Jacobse (VVD), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Lauxtermann (VVD).

andere manier aan overheidszorg of -ingrijpen gelieerde verschillen» (zie mr. J. R. A. Verwoerd in «De rechtsverzorgingsstaat in discussie», Ned. Juristenblad no. 11 – 1983), waarmee weliswaar het nog in te dienen wetsontwerp griffierechten in administratiefrechtelijke zaken vooral te maken heeft, maar waardoor toch de vraag gerechtvaardigd is in hoeverre het onderhavige wetsvoorstel aan de doelstelling van het terugbrengen van de werklast tegemoetkomt. Twijfel bestond daarbij ook over de effectiviteit en de oirbaarheid van het middel om door hogere financiële lasten de werkdruk, welke toch voortkomt uit het zoeken naar recht door de burgers, aan te pakken.

Daarbij merkten de leden van de P.v.d.A.-fractie reeds nu op dat een node akkoord gaan met een verhoging van de tarieven in burgerlijke zaken geenszins een gelijke stellingname zal impliceren ten aanzien van dergelijke voorstellen in administratiefrechtelijke zaken. Waar het immers gaat over het verkeer tussen burger en overheid, dient diezelfde overheid uiterst terughoudend te zijn bij het leggen van hoge financiële drempels voor diegenen die menen onjuist of onrechtvaardig door die overheid behandeld te zijn.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden, nu, zoals betoogd, het zicht op het totaal van de consequenties voor de sociaal en economisch zwaksten ontbreekt, niet akkoord gaan met de invoering van een gereduceerd recht voor degenen aan wie onder de bestaande wetgeving gratis admmissie werd verleend. Zij wezen daarbij tevens op hetgeen van P.v.d.A.-zijde werd gesteld in het voorlopig verslag naar aanleiding van de WROM (17 769) ten aanzien van een eigen bijdrage voor de laagstbetaalden voor het inroepen van rechtshulp en de daar geuite vrees dat deze groep dan geen rechtshulp meer zal vragen, en stelden dat het heffen van een, ook gereduceerd, tarief voor griffierechten evenzeer, zeker bij het cumulatief effect van de kosten, zal leiden niet slechts tot een drempel, maar tot een belemmering voor de toegankelijkheid tot de rechter. Zij vreesden dat juist de minst-draagkrachtige gedaagden zouden afzien van het verschijnen dan wel van het voeren van verweer, omdat zij daarvoor dan griffierechten moeten betalen.

Voor hun overige opmerkingen verwezen zij naar de artikelsgewijze behandeling.

De leden van de C.D.A.-fractie achtten een aanpassing van de griffierechten in die zin dat door de justitiabelen een groter deel van de kosten van het justitie-apparaat wordt gedragen in het algemeen niet onjuist. Deze leden onderschreven daarbij de gedachte dat die aanpassing niet zover kan gaan dat door de hoogte van het griffierecht aan bepaalde groepen in feite de toegang tot de rechter wordt ontnomen. Van groot belang achtten de hier aan het woord zijnde leden dan ook de relatie met wetsontwerp 17 769 (Wijziging van de Wet rechtsbijstand aan on- en minvermogenden).

Nu met het onderhavige wetsontwerp de mogelijkheid van kosteloos procederen vervalt en ervan is afgezien in dit wetsontwerp een hardheidsclausule in te voeren, was het naar de mening van deze leden des te meer van belang de cumulatieve effecten te weten van de eigen bijdrage en de voorgestelde wijzigingen met betrekking tot het griffierecht. De leden van de C.D.A.-fractie verwezen voorts naar hetgeen zij in hun inbreng voor het voorlopig verslag bij wetsontwerp 17 769 omtrent de daarbij te hanteren hardheidsclausule hadden opgemerkt. Nu beide wetsontwerpen nauw met elkaar samenhangen, stelden deze leden de vraag of de Regering een gelijktijdige invoering voor ogen staat. In dat verband merkten deze leden op dat, met name wat betreft de artikelen 17 en 18, beide wetsontwerpen niet op elkaar zijn afgestemd. De hier aan het woord zijnde leden stelden daarom de vraag voor welke categorieën van eigen bijdragen nu precies het 25-procentstarief van het griffierecht zal gaan gelden.

De leden van de C.D.A.-fractie konden zich voorstellen dat er een relatie wordt gelegd tussen de hoogte van het griffierecht en het financiële belang van de zaak. Zij stelden in dat verband de vraag of, zowel naar boven als

naar beneden, niet een grotere differentiatie kon worden aangebracht dan de thans voorgestelde indeling in twee categorieën. Met name wat betreft zaken, welke in eerste instantie voor de arrondissementsrechtbank dienen, pleitten deze leden ervoor om naast de grens van f 10 000 nog een grotere categorie in te voeren.

De leden van de C.D.A.-fractie konden instemmen met het opheffen van het onderscheid in griffierecht al naar gelang de procedure met een dagvaarding dan wel met een verzoekschrift wordt ingeleid. Zij waren met de Regering van mening dat het verband eerder moest worden gelegd met het belang van de zaak en met de omvang van de werkzaamheden, welke rechter en griffie moeten verrichten, dan met de formele rechtsingang.

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op, dat in het voorliggende wetsontwerp terecht een aanpassing wordt gerealiseerd tussen de griffierechten in relatie tot de door de griffies en de rechtbanken aan procedures verbonden werkzaamheden, die meer de realiteit dekken. Daarnaast waren zij echter van oordeel, dat het griffierecht echter niet zo hoog mag zijn dat aan bepaalde groepen belanghebbenden in feite de toegang tot de rechter wordt ontnomen. Voorts zal naar de opvattingen van deze leden het heffen van hogere griffierechten mede bijdragen tot een zorgvuldigere afweging van het belang in de zin van het voorleggen aan de rechter, hetgeen uiteraard geldt zowel voor een eisende alsook voor een verwerende partij.

Deze leden merkten verder op dat dit laatste argument evenzeer geldt voor de laagste inkomensgroepen. Wel vroegen zij zich af of de differentiatie die dit wetsontwerp beoogt, gelet op het onderwerp, wel genoegzaam genuanceerd is; zij dachten daarbij aan het Duitse systeem: waarin de griffierechten worden gerelateerd aan het financiële belang, dat aan de rechter is voorgelegd. In het voorliggende wetsontwerp ligt de grens bij f 10 000. Zij waren van oordeel dat door een grotere differentiatie naar analogie van het Duitse systeem tevens een redelijker oplossing van het financiële probleem wordt bereikt naar beneden, waardoor wellicht een lager basis-griffierecht zou kunnen worden verlangd, oplopend per categorie; deze leden dachten daarbij aan het bij kostenliquidatie door de rechtbanken gehanteerde systeem.

Evenzeer konden de leden van de V.V.D.-fractie onderschrijven dat er geen aanleiding bestaat om de procedures die met een dagvaarding aanvangen en de procedures die door een verzoekschrift worden ingeleid anders te behandelen omdat, zoals de memorie van toelichting terecht opmerkt, in procedures die met een verzoekschrift aanhangig worden gemaakt – men denke bij voorbeeld aan arbeidszaken en huurzaken – de door de griffie en door de rechter te verrichten werkzaamheden vaak aanzienlijk intenser en veelomvattender zijn dan in eenvoudige procedures, zaken waarin bij dagvaarding een geldsom op grond van koop-verkoop wordt gevorderd. Evenzeer konden deze leden onderschrijven dat er geen grondslag meer bestaat het griffierecht in een kort geding lager te doen zijn dan in een gewone procedure. Tevens merkten deze leden op dat, wanneer men dan ook al terecht griffierechten verschuldigd is, deze griffierechten, wanneer men de procedure wint en derhalve de rechter beslist dat de procedure terecht is ingesteld of het verweer terecht is gevoerd, de winnende partij via de kostenliquidatie het betaalde griffierecht kan terugvorderen.

Verder vroegen deze leden zich af of bij de begroting van de opbrengst van de verhoging van de tarieven rekening is gehouden met het feit dat de competentiegrens van zaken die bij de kantonrechter aanhangig kunnen worden gemaakt (Wet van 20 april 1983, Staatsblad 182) is verhoogd tot f 5000 c.q. daarmee rekening is gehouden bij de vaststelling van het bedrag van f 27 000 000.

Ten slotte maakten deze leden nog een algemene opmerking over het kort geding.

Hiervoren hadden deze leden reeds uiteengezet dat zij zich ermee akkoord konden verklaren dat het griffierecht in een kort-geding-procedure op dezelfde wijze zou worden behandeld als in een gewone procedure; zij meenden echter dat er evenmin aanleiding meer bestond om in het kader van deze wetswijziging ook de gedaagde in kort geding het voorheen in de wet neergelegde privilege, dat deze geen griffierecht verschuldigd is, te laten behouden. Daartoe bestond naar het oordeel van deze leden geen enkele aanleiding meer en het zou derhalve van realiteitszin getuigen dit «voorrecht» te schrappen.

Deze leden zouden hierna bij de artikelsgewijze behandeling nader op dit onderdeel van het wetsvoorstel terugkomen.

De leden van de fractie van D'66 betreurden de indiening van onderhavig ontwerp van wet. Deze leden waren van mening dat de rechtsbescherming waarop de burger aanspraak kan maken niet mag worden aangetast, hetgeen onder meer tot gevolg heeft dat naar hun oordeel aan de waarborgen voor een weloverwogen beslissing in zaken van voldoende gewicht niet wordt getornd. Naar hun mening heeft elke burger recht op toegankelijke, kwalitatief goede, snelle en onpartijdige rechtspraak. Nog onlangs bij de behandeling van de begroting van Justitie voor 1983 hadden zij gepleit voor een structurele benadering van de problemen in de rechtspleging. Dat betrof niet alleen de werklast van de rechterlijke macht en politie, openbaar ministerie en gevangeniswezen, maar ook de totale financiering van het rechtsbedrijf. De ontwikkeling van de verzorgingsstaat en de gevolgen daarvan op het rechtsbedrijf versterkten hen in hun overtuiging dat verenging van effectiviteitsbeoordeling tot relatief korte termijn financiële overwegingen in hoge mate tekortschiet. Het gaat erom te komen tot een beleid op lange termijn, als gevolg waarvan sturingsmechanismen beschikbaar komen – meer en betere dan nu voorhanden zijn – om de greep op de rechtshandhaving niet geheel te verliezen. De leden van de fractie van D'66 moesten – opnieuw – helaas constateren dat het kabinet hier ernstig in gebreke blijft. De uitwerking van bij voorbeeld rapporten van de Vereniging voor Rechtspraak op de civiele, strafrechtelijke en administratieve rechtspraak geschiedt niet of slechts met grote vertraging. Constructieve bijdragen vanuit de Kamer ten einde beleidsinstrumenten te ontwikkelen in de zin waarover zij zojuist spraken, worden blijkens de reactie van de minister op een daartoe strekkende motie (17 600 VI nr. 24) genegeerd.

Voor overige alternatieven voor de in dit ontwerp van wet neergelegde verhoging van de griffierechten verwezen deze leden, behalve naar het debat over de begroting, ook onder meer naar hun inbreng bij het wetsontwerp rechtsbijstand aan on- en minvermogenden (17 769).

Als tweede argument voert de minister aan dat de justitiabele met deze maatregelen tot een zorgvuldiger afweging van het belang en de zin van het voorleggen van een zaak aan de rechter kan komen. Uit welke onderzoeken blijkt dit effect? Hoewel deze leden zeker met dit doel kunnen instemmen, kon het middel – verhoging van de eigen bijdrage – hen vooralsnog niet overtuigen. Impliceren de in dit wetsvoorstel neergelegde maatregelen niet een erkenning van het feit dat de voorlichting van de justitiabele over zijn rechten en het nut van de procedure volstrekt onvoldoende is? Indien de minister die mening is toegedaan, wat denkt hij hieraan te verbeteren?

Wat is het oordeel van de minister over de recente cijfers die de Vereniging van Rechtshulp de minister en de vaste Kamercommissie heeft verstrekt omtrent de gevolgen van de verhoging van de griffierechten? Hoe hoog zijn de uitvoeringskosten van invoering van een hardheidsclausule en hoe komt een dergelijke berekening tot stand? Wat is de reden geweest dat de toelichting op dit punt in de memorie zo summier is, terwijl de minister bij de begrotingsbehandeling met stelligheid een dergelijke hardheidsclausule toezegde? Wil de minister de reacties van de personen en instanties aan wie hij een voorontwerp van wet heeft gezonden, aan de Kamer ter kennisname doen toekomen? Wat is de reden geweest dat dit voorontwerp kennelijk niet krachtens het actieve openbaarheidsbegrip van de WOB naar buiten is gebracht?

De leden van de C.P.N.-fractie hadden grote bezwaren tegen de voorstellen tot verhoging van de griffierechten. Zij meenden dat dit wetsontwerp slechts kan worden beoordeeld in samenhang met de voorstellen gedaan in het wetsontwerp Tijdelijke voorzieningen rechtshulp. De verhoging van de griffierechten kan samen met de invoering van een eigen bijdrage, naar het oordeel van de leden van de C.P.N.-fractie, aanzienlijke gevolgen hebben voor de z.g. on- en minvermogenden. Waarom is dit voorstel van de werkgroep Heroverweging Collectieve Uitgaven overgenomen? Is dit gedaan louter om budgettaire redenen of hebben de in dit wetsontwerp voorgestelde bijdragen van de rechtzoekenden ook tot doel, een deel van de rechtzoekenden te belemmeren van rechtshulp gebruik te maken? Indien dit zo zou zijn, wijzen de leden van de C.P.N.-fractie dit ten stelligste af.

Waarom wordt in de memorie van toelichting gesproken van een «zorgvuldiger afweging van het belang en de zin van het voorleggen van een zaak aan de rechter»? Dit argument is ook gehanteerd om de invoering van een eigen bijdrage in het wetsontwerp Tijdelijke voorzieningen rechtshulp te bepleiten. Meent de minister, afgezien van de vraag of dit argument hout snijdt, dat de eigen bijdrage als instrument om een zorgvuldiger afweging te bereiken niet voldoende is?

Wanneer denkt de minister dat de financiële drempel, griffierechten plus eigen bijdrage plus verdere onkosten, zo hoog is dat de toegang tot de rechter aan groepen rechtzoekenden wordt ontnomen?

Wat is het oordeel van de minister over de berekeningen van de Landelijke Vereniging Medewerkers van Buro's voor Rechtshulp ten aanzien van de financiële gevolgen van de verhoging van de griffierechten en de invoering van de eigen bijdrage voor sommige groepen rechtzoekenden?

Kan de Minister zich herinneren wat hij bij de behandeling van de Justitiebegroting dit jaar over deze zaak opmerkte: «Indien men wezenlijk het probleem ondervindt dat de kosten niet zijn te betalen, kan er gekeken worden naar een oplossing, bij voorbeeld bij de toepassing van de hardheidsclausule voor wat het griffierecht betreft.» Hoe denkt hij deze toezegging gestand te doen? Is het onderhavige wetsontwerp daarmee niet strijdig, zo vroegen de leden van de C.P.N.-fractie ten slotte.

De leden van de P.P.R.-fractie zeiden dit wijzigingsvoorstel op één lijn te willen plaatsen met de Wijziging van de Wet rechtsbijstand aan on- en minvermogenden etc. (nr. 17 769). In het voorlopig verslag op die wetswijziging hadden deze leden al uitvoerig stil gestaan bij hun principiële en praktische bezwaren tegen de verhoging van de kosten van de rechtsbijstand, zij zouden die thans niet herhalen.

Ook het onderhavige voorstel zagen zij als een voorbeeld van de verkeerde keuzes die de Regering maakt. Het zijn de financieel zwakkeren in de samenleving die de gevolgen moeten dragen van de bezuinigingsdrijf van dit kabinet. Opmerkelijk vonden de aan het woord zijnde leden dat in dit wijzigingsvoorstel een zogenaamde hardheidsclausule ontbreekt, alle rechtzoekenden worden op één hoop gegooid zonder dat een onderscheid wordt gemaakt in inkomen en de belangen der zaken, hetgeen impliceert dat een bijstandstrekker evenveel aan griffierechten moet betalen als een meer financieel draagkrachtige particulier of bedrijf.

Het argument van de Regering dat een hardheidsclausule niet wordt ingevoerd op grond van de hoge uitvoeringskosten van een dergelijke regeling en vanwege de beperking van de maatregelen die daardoor zou optreden, achtten deze leden zeer verwerpelijk. Op de eerste plaats staat dit in de memorie van toelichting slechts als mededeling zonder dat de Kamer inzicht wordt verschaft in de bedragen waarom het gaat. Maar veel erger vonden deze leden dat op de gevolgen van het ontbreken van een hardheidsclausule voor de rechtzoekenden niet wordt ingegaan en van een onderbouwde afweging dan ook geen sprake is. De aan het woord zijnde leden vroegen de Regering dan ook de cijfers alsnog te verstrekken en in te gaan op de gevolgen voor de rechtzoekenden.

De ook bij dit wijzigingsvoorstel aangedragen gedachte dat deze maatregel zou bijdragen tot een zorgvuldiger afweging van het belang en de zin van het voorleggen van een zaak aan de rechter, vonden deze leden een theoretische. Immers voorbij wordt gegaan aan de diverse drempels die een rechtzoekende al moet overwinnen alvorens de stap te zetten om zijn of haar recht te halen. Eén daarvan is bij voorbeeld het feit dat thans al behoorlijke griffierechten moeten worden betaald. Deze leden zagen dan ook niet in hoe een dergelijke verhoging die afweging principieel zou versterken. Te zeer wordt er in de gedachtengang van de Regering van uitgegaan dat mensen gemakzuchtig een beroep doen op rechtsbijstand. Zij vroegen de Regering deze veronderstelling met feiten te onderbouwen.

In de memorie van toelichting staat dat een voorontwerp van wet ter kennisneming is voorgelegd aan de kring van kantonrechters, de vergadering van rechtbankpresidenten, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak en de Staatscommissie Herziening Rechterlijke Organisatie. De leden van de P.P.R.-fractie vroegen of de Kamer kennis zou kunnen nemen van de door hen gegeven reacties.

Tot slot vroegen de leden van de P.P.R.-fractie of het de minister bekend was dat advocaten en advocatencollectieven steeds vaker overgaan tot het heffen van de zogenaamde verschotten omdat zij anders nauwelijks meer uit de kosten kunnen komen. Zou de minister daarin inzicht kunnen verschaffen en is dat feit ook bij de afweging betrokken om rechtzoekenden (nog) meer te laten bijdragen in de kosten, zo vroegen deze leden.

ARTIKELN

ARTIKEL I

Onderdeel B

Artikel 2

Het vervallen van het onderscheid tussen het griffierecht in verzoekschrift-procedures en dagvaardingsprocedures achtten de leden van de P.v.d.A.-fractie reëel. Zij hadden, overigens ook ten aanzien van de bestaande wetgeving, vraagtekens bij de tariefsindeling naar de hoogte van de in de eis gestelde geldsom. De hoogte van deze geldsom behoeft immers geenszins maatgevend te zijn voor het gevoel van rechtvaardigheid dat is aangetast.

Kan, zo wilden de leden van de P.v.d.A.-fractie graag weten, in ernst gesteld worden dat de som van de eis van invloed is voor de bewerkelijkheid van de procedure of met andere woorden, vergt de procedure rond een «dure» eis meer kosten dan rond een «goedkope» eis en kan daaruit het verschil in tarief worden verklaard?

Tevens vroegen zij zich af welke rechtvaardigingsgrond de Minister kan aanvoeren voor het verschil in tarief voor de onderscheiden colleges.

Zij zouden graag vernemen hoe de verdeling van het aantal zaken in de huidige categorie-indeling is.

Absoluut afkeurenswaardig en psychologisch van weinig wijsheid getuigend achtten de leden van de P.v.d.A.-fractie het voorstel van artikel 2, lid 4 (evenzeer artikel 11, lid 3) dat in geval van vermindering van eis het recht niet wordt verminderd, doch in geval van vermeerdering van eis het recht wel wordt verhoogd. Dit meten met twee maten zal de burger wederom het gevoel geven ten aanzien van de overheid altijd de mindere te zijn.

Ten aanzien van de voorgestelde wijziging van artikel 2 van de wet meenden de leden van de V.V.D.-fractie, in aansluiting op hetgeen zij hiervoren reeds hadden opgemerkt, dat er evenmin nog een aanleiding bestaat een uitzondering te maken voor de gedaagde in kort geding. Wanneer de gedaagde een uitvoerig verweer voert, zal dit ook tot een grotere werkbelasting aanleiding geven en zal het verweer van een gedaagde vaak de ingewikkeldheid en de gecompliceerdheid van de te berechten zaak aanzienlijk verhogen. Bovendien moet hierbij niet uit het oog worden verloren dat wanneer het verweer van een gedaagde in kort geding terecht blijkt te zijn gevoerd, deze in de kostenliquidatie het door hem betaalde griffierecht kan terugvorderen van de wederpartij.

Alle argumenten welke in de memorie van toelichting zijn aangevoerd voor de wijziging van de wet op dit punt gelden zonder enige uitzondering ook voor de gedaagde in kort geding. Wanneer men daarbij als argument zou willen aanvoeren dat de gedaagde in kort geding ook persoonlijk kan verschijnen en derhalve niet behoeft vertegenwoordigd te zijn door een procureur, verandert zulks niets aan de opvattingen van de leden van de V.V.D.-fractie te dezer zake. Wellicht zou echter wel in de desbetreffende dagvaarding in kort geding moeten worden gesteld dat er, wanneer de gedaagde in kort geding niet bij procureur verschijnt, dan een griffierecht verschuldigd is en zo ja, welk, ten einde een extra administratieve belasting of problemen aan het begin van de rechtzitting te voorkomen.

Verder maakten deze leden bij artikel 2 lid 1 de opmerking, dat zij niet wel begrepen waarom weggelaten is hetgeen in het oude artikel 2 stond: «ongerekend de verschotten». Zij wezen daarbij op het bepaalde in artikel 21 van de onderwerpelijke wet. Zij wilden voorkomen dat daardoor mogelijkerwijze een misverstand zou kunnen ontstaan omtrent de in rekening te brengen reis- en verblijfkosten, kosten advertenties, exploiten oproepingen, etc.

De leden van de V.V.D.-fractie begrepen niet de ratio van het voorgestelde vijfde lid van artikel 2, omdat nu eenmaal het recht verschuldigd is bij de indiening van een verzoekschrift en het derhalve irrelevant is of er een verstekbehandeling plaatsvindt dan wel een contra-dictoire behandeling, eindigende met een vonnis of beschikking.

Deze leden meenden derhalve dat het voorgestelde vijfde lid van artikel 2 zou kunnen vervallen, doch dat gelet op hun opmerkingen bij artikel 1 sub G het tweede lid van het oude artikel 7 zou moeten worden gehandhaafd.

Onderdeel D

Artikel 4

Het pleidooi geen onderscheid meer te maken ten aanzien van het recht in een kort geding werd door de leden van de P.v.d.A.-fractie onderschreven.

De leden van de C.D.A.-fractie stelden de vraag of de gelijkstelling van het griffierecht in kort-zaken met dat in overige rechtbankzaken betekent dat in kort-gedingprocedures steeds een griffierecht van f 250 verschuldigd zal zijn. Een vordering in kort geding kon naar het oordeel van deze leden immers meestal moeilijk in een geldsom worden uitgedrukt.

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op dat terecht het vastrecht bij een kort geding is gelijkgesteld aan het vastrecht in een gewone procedure; zij merkten evenwel hierbij op, dat het wel redelijk leek om in een kort geding, anders dan bij het vastrecht in een procedure voor een rechtbank, het verschuldigde recht op een vast bedrag te stellen, omdat bij een kort geding het niet wel mogelijk is een geldbedrag te vorderen c.q. de vordering in kort geding moeilijk in een geldcategorie is te vertalen en derhalve duidelijkheid moet worden geschapen, welk recht verschuldigd is, namelijk f 300 dan wel f 250; deze leden meenden dat een bedrag van f 250 in kort geding aangewezen is.

Onderdeel G

Artikel 7, tweede lid

Ten aanzien van het doen vervallen van het tweede lid van artikel 7 merkten de leden van de V.V.D.-fractie op dat nu het eerste lid wordt gehandhaafd het logischer leek dat ook het tweede lid wordt gehandhaafd.

Het voorgestelde lid 5 is bij dit artikel onlogisch en was voor deze leden volslagen onduidelijk. Zij gaven er dan ook de voorkeur aan om lid 2 van artikel 7 te handhaven.

Onderdeel H

Artikel 8

Het voorstel om artikel 8 te laten vervallen kwam de leden van de V.V.D.-fractie niet juist voor; het is niet duidelijk welk tarief in rekening zou moeten worden gebracht, nu het bij de aanvraag van een verzoek tot surséance van betaling niet wel mogelijk lijkt om het griffierecht te relateren aan het financiële belang.

Het leek deze leden verder toe dat, gerelateerd aan de werkzaamheden van een surséance van betaling, een hoger griffierecht aangewezen is aangezien ook voor het vastrecht bij het indienen van een verzoek tot surséance of verlenging in het systeem van de oude wet reeds een hoger tarief verschuldigd was, en dat wellicht een vastrecht van f500 zou moeten worden geheven. Artikel 8 zou dan ook met inachtneming van vorenstaande opmerkingen naar het oordeel van de leden van de V.V.D.-fractie moeten worden gehandhaafd.

Onderdeel I

Artikel 9, derde en vierde lid

Het leek de leden van de V.V.D.-fractie redelijk dat ook het in het eerste lid vermelde vastrecht dienovereenkomstig zou dienen te worden verhoogd en wel in dezelfde verhouding als waarmee het basisgriffierecht wordt verhoogd.

Tevens meenden deze leden dat in verband met hun hiervoren gemaakte opmerkingen zou moeten worden nagegaan of de leden 3 en 4 zouden moeten worden aangepast en gewijzigd en derhalve een griffierecht verschuldigd is ten belope van f250.

Onderdeel K

Artikelen 10 en 13

Zoals in de algemene opmerkingen was opgemerkt werd node akkoord gegaan met de voorgestelde verhogingen, zo stelden de leden van de P.v.d.A.-fractie. Daarbij wezen zij ook hier op het ontbreken van het zicht op het totaal van reeds ingediende of nog aangekondigde voorstellen van de Minister.

Artikel 11

Bij dit artikel verwezen de leden van de P.v.d.A.-fractie naar hetgeen zij bij artikel 2 hadden opgemerkt.

Artikelen 17 en 18

Zoals reeds gesteld onder «algemeen» konden de leden van de P.v.d.A.-fractie met de invoering van een gereduceerd tarief van 25% niet akkoord gaan. Zij vreesden te zeer dat een gegarandeerde toegankelijkheid tot de rechter niet te handhaven zou zijn.

De voorzitter van de commissie,
Kosto

De griffier van de commissie,
Kerkhofs